

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. בתו מאנוסתו על בת בתו ענוש על בתו לא כל שכן
2.....
- ב. אל תחלל את בתך להזנותה ... בחילול שבזנות הכתוב מדבר במוסר את בתו שלא
לשם אישות 2.....
- ג. המשיא את בתו לזקן.....
3.....
- ד. וחמשיא אשה לבנו קטן
4.....
- ה. והמחזיר אבידה לנכרי עליו הכתוב אומר למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה'
סלח לו..... 5.....
- ו. האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו
5.....
- ז. והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפירקן עליו הכתוב אומר וידעת כי
שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא 6.....
- ח. האוהב את שכיניו והמקרב את קרוביו
7.....
- ט. והנושא את בת אחותו.....
7.....
- י. והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה
9.....
- יא. חמותו לאחר מיתה ... איסורא בעלמא
9.....
- יב. ואלו הנהרגין הרוצח ואנשי עיר הנדחת
10.....
- יג. וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך
המים או לתוך האור ויכול לעלות משם ומת פטור 10.....
- יד. שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש פטור השיך בו את הנחש ... וחכמים פוטרים
11.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

- טו..... מפני מה לא נאמרה יד בברזל שהברזל ממית בכל שהוא ... והני מילי דברזיה מיברז
12.....
טז..... לרבות את המצמצם
13.....
יז..... ההוא גברא דמצמצמא לחיותא דחבריה בשימשא ומתה רבינא מחייב
13.....

דף עו.

א. בתו מאנוסתו על בת בתו ענוש על בתו לא כל שכן

הבא על אשה¹ דרך זנות והוליד ממנה בת, אותה הבת ערוה עליו משום בתו ואף על פי שלא נאמר בתורה ערות בתך לא תגלה, מאחר שאסר בת הבת, שתק מן הבת ואיסורה מן התורה, ואינו מדברי סופרים, לפיכך הבא על בתו מנשואתו חייב שתים², משום בתו ומשום ערות אשה ובתה.

ב. אל תחלל את בתך להזנותה ... בחילול שבזנות הכתוב מדבר במוסר את בתו שלא לשם אישות

כתב הרמב"ם³ אני אומר שזה שני' בתורה (ויקרא יט פסוק כט) אל תחלל את בתך להזנותה, שלא יאמר האב הואיל ולא חייבה תורה מפתה ואונס אלא שיתן ממון לאב הריני שוכר בתי הבתולה לזה לבוא עליה בכל ממון

¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ב הלכה ו

² כתב הראב"ד ז"ל אלו השתים אינן אלא לקוברו בין רשעים חמורים, וכתב במ"מ לא הבנתי דבריו שהרי זו מן הנשרפין היא וכבר נתבאר פרק נגמר הדין (דף מ"ו) שקבר אחד היה לנסקלין ולנשרפין וא"כ אפילו לא יתחייב אלא אחת היה נקבר בקבר זה ומה הוסיף כשיש שם שתיים ובודאי שדעת רבינו הוא שיש כאן שתיים כשאר השתים הנזכרים למעלה בפרק זה והם לענין קרבן ובשונג כנזכר בהלכות שנגזרות והמעם שאע"פ שבתו אינה כתובה בביאור כבר נתבאר בפ"ק דכריתות שיש קרבן בביתו מאנוסתו ובבת אשתו שאינה בתו וא"כ בהתחבר שניהם דין הוא שיחוייב שתיים כמו בשאר הנזכרים למעלה, ועיין לח"מ יש לומר דהוא מפרש כפירוש התוספות [דבין] הרשעים גמורים ר"ל אצל רשעים כמותו וא"כ אפשר לומר בדוחק דמי שהיה חייב שתיים היה נקבר בקבר אחר לא בקבר הנשרפין והנסקלין מפני שהיה רשע חמור מהם:

³ רמב"ם הלכות נערה בתולה פרק ב הלכה יז ונפסק ברמ"א אבהע"ז קעז ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שארצה, או אניה זה לבוא עליה בחנם, שיש לאדם למחול וליתן ממונו לכל מי שירצה לכך נאמר אל תחלל את בתך להזנותה. שזה שחייבה תורה לאונס ולמפתה ממון לא מלקות בשאירע הדבר מקרה שלא מדעת אביה ולא הכינה עצמה לכך שדבר זה אינו הווה תמיד ואינו מצוי, אבל אם הניח זה בתו הבתולה מוכנת לכל מי שיבוא עליה גורם שתמלא הארץ זמה ונמצא האב נושא בתו והאח נושא אחותו שאם תתעבר ותלד לא יודע בן מי הוא.

והמכין בתו לכך הרי היא קדשה ולוקה הבעל והנבעלת משום (דברים כג פסוק יח) לא תהיה קדשה מבנות ישראל ואין קונסין אותו שלא חייבה תורה קנס אלא לאונס ומפתה אבל זו שהכינה עצמה לכך בין מדעתה בין מדעת אביה הרי זו קדשה, ואיסור קדשה אחד הוא בין בבתולה בין בבעולה. וי"א⁴ שלא זה לא נאמר אלא למי שמזנה אם אדם שאין קידושין תופסין לו בה כחייבי כריתות או עבד ושפחה.

ורש"י⁵ דין לקנוס הזונות, כדי לעשות גדר. ומעשה באחת שזנתה עם העובד כוכבים, וחתכו את חוטמה, כדי לנוולה.

ג. המשיא את בתו לזקן

⁴ רמב"ן בהשגות לספר המצוות ל"ת שנה וז"ל "כתב הרב והמצוה שלש מאות וחמשים וחמש שנמענו מלבעול בלא כתובה וקדושין והוא אמרו ית' לא תהיה קדשה מבנות ישראל ושאר דברי הרב. והנה זה הלאו על כל פנים לאו שבמנין הוא. וכבר הטיב הרב בפשטו באל תחלל את בתך להזנותה, אבל דברו בכתובה וקדושין אינו אמת. שהכתובה אינה מן התורה כלל והקדושין מצוה וקניין באשה. אבל אנחנו התנינו (ש"ה ק"ו - ב. ובפיה"ת) בענין הלאו הזה שתהיה המניעה בביאה אסורה שאין קדושין תוספין בהן. שכבר נתבאר בדבריהם שאין זונה בכל מקום בתורה בכהן ואתנן אלא באסורי הביאה שאין בהם קדושין. וכן הזכירו בכל לשון זנות שבא בתורה. אם כן אל תחלל את בתך להזנותה יזהיר מזה לפי שהאב זכאי בבתו בקדושה בכסף בשטר ובביאה [מתני' כתובי' מו ב] ולמכרה לשפחה וזוכה גם בקנס האונס והמפתה אבל אסר עליו למכרה למי שאין קדושין שלו תופסין בה. וכן גם לאו הקדשה כך הוא. ואם היה הלאו לנקבה הנבעלת ולזכר הבעל היה אומר ולא יהיה בכם קדשה וקדש כעניין לא ולכן דקדקו בספרי כפי משמעות הברייתא שהזכרנו בעיקר החמישי (עמ' ק"ח - ב. ופ' כי תצא) שהלאו הוא על אחרים שימנעו אותם על אבי הנערה בלאו דאל תחלל את בתך ועל בית דין בלאו דלא תזנה הארץ והם עצמם נכללים בו. ובעל התרנום באמרו בנות ישראל ובני ישראל ייחד בזה שלא נתיחד עם העבדים שהיא גם כן ביאה שאין קדושין תופסין בה ואילו אמר לא יהיה קדש וקדשה היו העבדים נכנסין בו שהם חייבין במצות זולתי המקומות שפורט בהן כמו שאמר (פ' תצא כד, סנה' פו א) בגונב נפש מאחיו מבני ישראל. וזהו הענין המדוקדק בדיני התורה"

⁵ רמ"א שם מתשובת הרא"ש כלל י"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לא ישא⁶ בחור זקנה שהרי אינה מולדת ויבטל הוא מפריה ורביה. ולא ישא זקן ילדה אם אינה חפיצה בו⁷, שדבר זה גורם לזנות שהיא תזנה תחתיו, ועל זה הזהירה התורה אל תחלל את בתך להזנותה, ואמרו רבותינו ז"ל זה המשיא בתו ילדה לזקן.

דף עו:

ד. והמשיא אשה לבנו קטן

מצוה מן⁸ המובחר בן י"ג שנה, שיבא באדם היצר הרע שהוא השטן ואומר לו גירא בעינא דשטנא שאשתו תציל אותו ממנו, בדורות אלו נחלשו הטבעים ונשתנו הדורות לכן אין לזה' בזה להקדים ולישא בן י"ג⁹.

אבל בפחות מ"ג לא, שעדיין אינו איש ואינו ראוי להוליד, והוי בעילתו בעילת זנות¹⁰.

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ב ט

⁷ עיין בספר חסידים סי' (שעט) שאין אסור בדבר אם היא מתרצה לכך (ומביא שם מעשה שבתולה אחת נשאת לזקן אשר היא היתה חפיצה בו ויצאו מהם בנים תלמידי חכמים). ח"מ שם יא

⁸ שו"ע ונו"כ שם א ג

⁹ פ"ת מהברכ"י שהביא מהר"ר יונה חסיד בצוואותיו

¹⁰ ופשט הלשון משמע דקטן הוא כל שלא מלאו לו י"ג שנה ויש לו שערות כמו קטן דכל הש"ס ולפי זה סמוך לפרקן שהוא מצוה כדאמרינן בגמ' (יבמות דס"ב סנהדרין דף ע"ו) (גם הרמב"ם הביאו בפ' הנ"ל קודם דין הנ"ל וז"ל מצות חכמים שישא אדם בניו ובנותיו סמוך לפרקן שאם יניחן יבואו לידי זנות וכו' עכ"ל) היינו מיד אחר שהגיע לפרקן דהיינו שנעשה בר מצוה (וכן פי' הב"י) ולפי זה יהיה מחלוקת בין הפוסקים דהא רש"י ותוספות כתבו (סנהדרין דף ע"ז ע"ב) דמצוה להשיא אשה לבנו קטן כל שהוא סמוך לפרקן דהיינו קודם שנעשה גדול שנה או חצי ואחרונים כתבו דאפשר גם הרמב"ם והטור ס"ל הכי וקודם י"ג היינו קודם התחלת שנת י"ג דאז נקרא קטן לזה אבל בתוך שנת י"ג דהוא סמוך לאיש מצוה היא ובאמת סתימת ל' הטור והרמב"ם לא משמע הכי, ובב"ח חידש דין א' דאב המשיא בנו קטן סמוך לפרקן הוי קדושין דרבנן וצריכה גט מדרבנן ואין דבריו ברורים. ח"מ, והב"ח וט"ז שם חילקו בין כשנשא אשה לדעתו ובין כשאביו משיאו אשה דכל שהוא נושא אשה לדעתו קודם י"ג שנים נראה כשעושה לשם זנות ולא תיקנו ליה רבנן נישואין אבל כשאב משיאו מצוה קעביד דאביו מלמדו שלא יעשה לשם זנות ובנושא אשה בעצמו הוה כזנות קודם י"ג שנה שלימות ובמשיאו בשנת י"ג מצוה נמי איכא וצריכא גט מדרבנן וקודם שנת י"ג גם במשיאו אביו מחשב נמי כזנות. ובערוה"ש כתב קודם י"ג אין לישא דהוי כזנות ואף שיש שרצו לחלק בין כשהאב משיא אותו ובין שנושא מעצמו מ"מ גדולי האחרונים לא הסכימו לזה ואסור בכל ענין ואין להאריך בזה דבזמנינו הוא כמעט מהנמנעות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ה. והמחזיר אבידה לנכרי עליו הכתוב אומר למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלח לו

אבידת הגוי¹¹ מותרת שני' (דברים כב פסוק ג) אֲבִידַת אֲחִיקָה, והמחזירה הרי זה עובר עבירה מפני שהוא¹² מחזיק ידי רשעי עולם¹³, ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה הרי זה משובח, ובמקום שיש חלול השם¹⁴, אבידתו אסורה וחייב להחזירה, ובכל מקום מכניסין בליהם מפני הגנבים ככלי ישראל מפני דרכי שלום.

ו. האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו

כבר התבאר במסכת יבמות דף סב: שצו חכמים¹⁵ שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו¹⁶ ואוהבה כגופו, ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז.

¹¹ רמב"ם הלכות גולה ואבדה פרק יא הלכה ג שו"ע ונו"כ חו"מ רסו א

¹² ופירש רש"י טעם אחר בלשון הגמרא [שם] דיליף מדכתיב [דברים כ"ט י"ח – י"ט] למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו, ופירש רש"י [בנמ' שם ד"ה רוח], אומות העולם שהם שבעים ואינם צמאים לעבודת יוצרם נקראים כן וישראל צמאים לעבודה, ור"ל שמושה השבת אבידה לגוי להשבת אבידה לישראל. ולפירוש הרמב"ם [המובא בציונים אות א'] נראה דס"ל דפירושו כתרוממו [תרנום אונקלוס שם] דפירש שמרבה בישראל עוונות שנגזרות על עוונות זדונות, וה"נ ישראל זה שמחזיר אבידה לגוי מחשב לו לעבירה שגגה, שאין כונתו לעשות עבירה והוא עשה עבירה במה שמחזיק בחזרתו ידי עוברי עבירה, וניתוסף לו עבירה שגגה זו על זדונות שעשה כבר, ח"מ שם ב

¹³ כתב באר הגולה שם ב וממ"ש הרמב"ם הטעם מפני שהוא מחזיק וכו' נלענ"ד דס"ל דלא אמר רב שם בסנהדרין אלא בעכו"ם עובדי כו"ם ולא בעכו"ם שבזמן הזה שמודים בכורא עולם ונימוסיה' להחזיר אבידה

¹⁴ כגון שמצאו במקום שרוב ישראל והגוי יסבור שהישראלים גנבוהו ממנו. [סמ"ע סק"ג]

¹⁵ רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט

¹⁶ היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, אך אין בה דין כבוד כאביו ואמו שמאכילו ומשקהו, באר שבע מסכת כריתות דף כה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ז. והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפירקן

עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוד ולא

תחטא

עוד התבאר שם שהמשיא בניו ובנותיו סמוך לפירקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך וגו' אולם האב חייב להשיא את בנו¹⁷, אפי' גדול¹⁸ ואינו סמוך על שולחן אביו¹⁹ כלומר שבנו עצמאי ואינו דר אצלו²⁰ מ"מ כיון שמתבייש להתעסק בכך בעצמו²¹. ועיקר חיובו שיתן מממונו²², ויתעסק בזיווגו²³.

¹⁷ קידושין דף כ"ט א', ובדף ל' א' ילפי לי מפס' בירמיהו כ"ט "קחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים". ומשמע דחייב נמי להתעסק להשיא בתו, וכ"פ בשו"ע אהע"ז נ"ח, ועיין רמ"א סי' ע"א, ועיין כתובות (נ"ב ע"ב) דהנמ' החשיבה פסוק זה כדאוי, אמנם עיין בריטב"א שם דלאו דווקא, אלא מצוה דאורייתא היא מדברי קבלה, אבל לא חובה היא.

¹⁸ ובגמ' קידושין ל' ע"ב ילפינן דין זה מדכתיב: (ירמיהו פ' כ"ט פס' ו) "קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים". ומקשינן שם בשלמא בנו בידו, (פירש"י בכתובות פרק נערה (דף נ"ב ע"ב ד"ה בשלמא) דבבנו שייך שפיר לשון קחו שדרכו של איש לחזור על אשה) אלא בתו בידו היא (בתמיה כלום יכול להרגיל לה אנשים להשיאה דאמר קרא ואת בנותיכם תנו לאנשים רש"י שם ובכתובות כתב שבבנותיו לא שייך לשון קחו כיון שאין דרך אשה לחזור על איש ע"ש) הכי קאמר להו: ניתן לה מידי ולבשייה ונכסייה, כי היכי דקפצו עלה אינשי ואין הכונה שבבנו אין חיוב ליתן לו נדוניא אלא שגם בבתו יש לו חיוב ומטעם זה תיקנו כתובת "בנין דיכרין" כמבואר בכתובות שם ובפוסקים וא"כ עיקר חיובו הוא לחזור אחרי אשה לבנו וגם לתת לו נדוניא כדי שיוכל לישא אותה ועיין בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' קמז ובספר מנהג ישראל תורה אבן העזר סי' א ס"ק א

¹⁹ עזר מקודש אבן העזר ס"ק א
²⁰ מכיון שהבן בעצמו יכול להיות שמתבייש למצוא לעצמו שידוך. ובזיווג שני אפשר להקל שאין חייב להשיאו, כיון שאין הבן מתבייש כ"כ (שם):

²¹ הגה' עזר מקודש ריש סי' א'. ועיין דבזיווג שני אין חיוב על האב.

²² רוח חיים אות י"ג, וכדמשמע בקידושין ל' ב' "ניתן לה מידי ולבשייה" וכו'.

²³ ועיין שו"ת בנין ציון (לר"י עטלינגר בעל הערוך לנר על הש"ס והבכורי יעקב על הל' סוכה) סי' קכ"ה דנשאל אמאי לא הביא הרמב"ם דין זה וכתב "לא השמיט הרמב"ם דכן כתב בה' איסורי ביאה (פ' כ"א ה' כ"ה) מצות חכמים ששיא אדם בניו ובנותיו סמוך לפירקן והיא הברייתא דסנהדרין" וא"כ נראה דהטור נמי הביא ברייתא זו [אבל עדיין צ"ע אמאי לא כ"כ השו"ע]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ראוי לאדם ליתן לבניו²⁴ כפי יכולתו ממון רב, כדי לעשות שידוך חשוב והגון ולהזדווג לתלמידי חכמים ומשפחה גדולה ומיוחסת²⁵.

ח. האוהב את שכיניו והמקרב את קרוביו

האוהב את שכיניו, והמקרב את קרוביו, עליו נאמר (ישעיהו נח פסוק ט) אִזְ תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה. וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. ובאמת²⁶ כל הבקשות שאדם מתפלל להקב"ה שיטיב ויתחסד עמו, אם הוא אינו הולך בדרכי החסד קשה מאד שתקובל תפלתו לפני השי"ת, ובפרט ענין הפרנסה וכו', מה שאין כן כשירגיל עצמו תמיד במדה הטובה הזו, בודאי תתקבל תפלתו לפני השי"ת ויעשה בקשתו. והגומל חסדים יהיה בטוח שתפלתו נשמעת²⁷.

ט. והנושא את בת אחותו

עוד התבאר במסכת יבמות שם מצות²⁸ חכמים שישא אדם בת אחותו והוא הדין לבת אחיו שנאמר (ישעיהו נח פסוק ז) וּמִפִּשְׁרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם. אולם

²⁴ וה"ה גם לבנותיו כמבואר בשו"ע אבן העזר סי' נח והוא מצווי חכמים
²⁵ ספר השל"ה הקדוש שער האותיות אות ד' ס"ק כט וז"ל השל"ה שם "וראיתי מקצת אבות כשיש להם עושר, בבואם לימים, נותנים לבניהם לכל אחד סך גדול אחר שהם נשואים, ומחזיקים לעצמם כפי שיעורא שמשערים שיהיה להם די כל ימי חייהם. זהו שטות גדול, והוא שטות אשר יכול לבא לידי עבירה גדולה, כי מי יודע מה יולד יום, אולי יתהפך הגלגל על האב, ואוי לאב שיבא על שלחן בניו, כי הוא דבר שנגד הטבע, והבנים מחזיקים את אביהם והוא עליהם כעול הכבד, אף שהוא העשיר, כבר נשכח מהם כל השובע, ומכח זה באים הבנים לידי עון גדול. על כן כל חכם וכל הרואה את הנולד לא יעשה כזה, רק לענין ליתן נדוניא לעשות שידוך חשוב וכשר יעשה, מפני שזה הוא תכלית גדול, אבל לחלק ולתת מתנות גדולות אחר כך לא יעשה כלל כל ימי חייו, כי אין רע בעולם כרעה הזו שאב או אם יסמכו על שלחן בניהם רע ומר כמות. וכו'. על כן שום אב חכם לא יגרום בעצמו לבא לידי מדה זו ברעות נפשיה, אם לא אם מדי היתה זאת אז די לצרה בשעתה הרחמן יציל".

²⁶ בחפץ חיים בספרו אהבת חסד חלק ב' (דף קכו)

²⁷ עתרת חיים למהר"ח פלאג"י (סימן נח מערכת ג')

²⁸ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ב הלכה יד רמ"א אבהע"ז ב ו, טו כה. אבל דעת ר"ת דדוקא נקט בת אחותו שהיא בת מזל, אבל בצוואות ר' יהודה החסיד ז"ל אמר מר דלא ישא בת אחיו ובת אחותו, ואנחנו לא נדע טעמו, ואף דיש אומרים דהצוואות הם לזרעו בלבד מ"מ אמאי איפליג על דברי רז"ל בש"ס ובמדרש ורבינו בזה. יד משרת משה (עמ"ה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ו"א²⁹ שזהו רק בנושא לשם שמים, אך בימינו שאינם נושאים לשם שמים, יש לחוש לדעת הרופאים שחשש גדול יש בילדיהם שלא יהיו מתוקנים ככל הצורך, ועוד נוסף שיש קצת חשש שיהיו בעלי מום. וי"א שגם בימינו³⁰ יש לנהוג כן³¹. וה"ה לכל הקרובים.

²⁹ ובוזה שפיר מיישב פסקו של ריה"ח בצוואתו הנה"ק בעל תשו' דברי חיים (ח"א חאה"ע סי' ח') דבדאי הנושא אשה לשם שמים דביה חז"ל איירי בודאי המצוה מציל ומגנא ומצוה לישא בא אחותו משא"כ בזמן הרבינו החסיד זצ"ל זכ"ע שראה שפלות הדור שאין בנ"א נושאים לשם שמים ובכח"ג באמת אינו עולה זוגם גבי יוצאי חלציהם ולכן אסרו. ומי לנו גדול ממצות יבום הקודם לחליצה ועכ"ז עתה בזמנינו אסרו לגמרי וגם מקודם לזה אמרו שחליצה קודם ליבום והבן. ותירוצו זה מספיק לכל הקושיות הנמצאים בש"ס נגד דעת הרופאים דזמנינו, דשפיר י"ל דלעולם טוב מאוד לחוש לדבריהם שאומרים שיש חשש בנושאי קרובים שנסו דבר זה בהרבה נסיונות ואינם אומרים דבריהם מסברא בעלמא רק מצד נסיון, ומה שנמצא בש"ס שהרבה נשאו קרובים כאלו שהרופאים אוסרין בזה"ז, שאני התם שנשאו לשם שמים ושומר מצוה לא ידע דבר רע דמצוה מגינא ומצלא משא"כ בזה"ז והבן. ואח"כ ראיתי בתשו' חיים ושל' (ח"ב סי' צ"א) שכתב ממש ככל דברי הדברי חיים הנ"ל. וכדבריהם מצאתי בשד"ח (השלם ח"ו מערכת חתן וכלה אות ה' ד"ה והרב) בשם החינא וחסדא עיין שם. ושוב ראיתי שהשד"ח (שם ד"ה ולענין מעשה) הביא גם דברי תשו' חיים ושל' הנ"ל. וכ"כ בס' אך פרי תבואה (להנה"ק מהרצ"ה אבי"ד ליסקא זצ"ל פ' קדושים בפ' ואיש אשר יקח). וכ"כ באוצר הפוסקים (סי' ב' אות מ"א) בשם ספר אפי זוטרי, והביא ראיה אלימתא לדבריו מדברי הספר חסידים (סי' תפ"ח) שכ' דחסיד ישא בת אחותו וכשמולידים יהיו חסידים כמותו אבל אם הוא רשע ומכוין להנאתו מפני שהיא נאה ואינו לוקחה לשם מצוה אינו טוב. הרי מפורש יוצא מדבריו כחילוק הנ"ל וא"ש הכל. וכ"כ גם בתשו' אבן הראשה (להגר"א קלעצקין זצ"ל סי' ל"א) הובא ברכ"ת (יו"ד סי' קמ"ז). שו"ת באר משה (שטרן) חלק ו סימן קנ"ט

³⁰ ובנוגע לדברי הרופאים נראה שאף אם נאמר שיש להם נאמנות דלא משקרי וכידוע האריכות בזה, מ"מ כבר כתב החתם סופר בחידושו למס' שבת דף פ"ו ע"ב [בד"ה ואת"ל], ובתשובותיו ליו"ד סי' קנ"ה, שאין לסמוך על רופאי זמנינו אפילו ישראל דכל מומחיתם הוא ע"י נסיון ואינו דומה גופן לדין כמבואר בשבת שם ובגדה ל"ד ע"ב דאכלי שקצים ורמשים וחביל גופייהו עיין שם. וא"כ גם בנ"ד י"ל דאין לסמוך על הרופאים, ובפרט דנלפענ"ד דכיון שהם אינם נזהרים בדם נדה יש להם גוף אחר, ומה שקבעו הרופאים שמזיק זה על פי הבדיקות אצלם שאין נזהרים במראות דמים ואכלי שקצים ורמשים, משא"כ לדין אדרבה מצוה לדבק במשפחתו וקרובותיו, וכמבואר ברבינו בחיי פרשת חיי שרה [כ"ד ג'] בפסוק כי אל ארצי ואל מולדתי תלך מאברהם ועמרם עיין שם, וע"ע באבן עזרא פרשת שמות [ב' א'] בפסוק וילך איש עיין שם. ולהנ"ל כיון דאיתא בזה"ק פרשת שמות [דף ג' ע"ב] דאע"ג דהוו בגלותא דמצרים נזהרו מנדה עיין שם, משו"ה שפיר הלך אצל משפחתו והבן. שו"ת דברי יציב חלק אבן העזר סימן ח

³¹ שו"ת מים חיים (משאש) אבן העזר סימן קכט וכתב ומעשה אבות סימן יפה לבנים לילך בעקבותיהם, וכן מצינו בכל דור ודור, וכן שמענו וכן ראינו עד היום ועד בכלל, שהרבה מהחסידים והרבנים ארזי הלבנון עד האזובי אשר הקיר האנשים פשוטי פשוטים וילדו, בנים ובנות וחיים כשאר כל בני העולם, בלי שום מגרעת לא בהם ולא בזרעם, ודברי הרופאים בזה הם רק חששות רחוקות כדרכם, ודורשים ואין מקיימים, כמו שדורשים על העשון דרשות נמרצות וכתבו עליו הרבה ספרים, וכלם מעשנים סיגריה אחר סיגריה. ורופא אחד גדול בוהראן אמר לי, שהוא היה מהמתנגדים לחתן קרובים, ושוב הוא ואחיו נשאו בנות אחותם, והולידו בנים, והכל הולך בסדר, אין שטן ואין פגע רע. ואין זה נכנס בנגד חמירא סכנתא מאסורא כמ"ש בחולין יו"ד ע"א, ובכמה מקומות, דבכלם הסכנה מפורשת בדברי רז"ל, אמנם בענין זה, מפורש בדבריהם רק מצוה גדולה בדבר עם הבטחת ברכה גדולה, וא"כ ימהר כבודו יחיה לישא את בת אחותו, ותביא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י. והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר אז

תקרא זה יענה

עוד התבאר שם דף סג. האוהב את שכניו, והמקרב את קרוביו, והנושא בת אחותו, והמלוה סלע לעני בשעת דחקו מיד, ואינו מעביר את השעה עד אשר ימצא עדים, אלא שבשעת בקשתו בעונה ההיא הוא מלוה לעני³², תפלתו מתקבלת שנאמר (ישעיהו נח פסוק ט) אז תקרא ויקנך יענה תשוע ויאמר הנני. ולא יתלה אדם בזכות מעשיו הטובים, אלא יסמוך על חסדי השי"ת.

וכשמלוה לעני מקיים בכך מצות עשה³³ שנאמר (שמות כב פסוק כד) אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וגו' שצונו להלוות לעני להרחיב לו ולהקל עניינו. ומצוה זו היא היותר חזקה ויותר מחוייבת מכל מצות צדקה. כי מי שנתבזה וגלה פניו לשאול מידי האנשים, אין צרות עניינו סר מעליו, כמו המכוסה שירצה להעזר עד שלא יתגלה עניינו ולא יתבזה.

ובאמת כל הבקשות שאדם מתפלל להקב"ה שיטיב ויתחסד עמו, אם הוא אינו הולך בדרכי החסד קשה מאד שתקובל תפלתו לפני השי"ת, ובפרט ענין הפרנסה וכו', מה שאין כן כשירגיל עצמו תמיד במדה הטובה הזו, בודאי תתקבל תפלתו לפני השי"ת ויעשה בקשתו³⁴.

יא. חמותו לאחר מיתה ... איסורא בעלמא

כיון שקידש אדם³⁵ אשה נאסרו עליו מקרובותיה שש נשים וכל אחת מהן ערוה עליו לעולם בין כנס בין גירש בין בחיי אשתו בין לאחר מותה, ואלו הן אמה ואם אביה ובתה ובת בתה ובת בנה, ואם בא על אחת מהן בחיי אשתו שניהן נשרפין.

בכנפיה אך טוב וחסד, ובריאיות וחזק ואומץ ואילות, ועושר, וכושר ואושר וכל טוב סלה לכם ולזרעכם אחריתכם, אמן.

³² שו"ת ציץ אליעזר חלק ז סימן מז' מ"ס דבר המשפט על חו"מ סי' ע' בשם המוהראנ"ח ב"ר ב"ר

³³ ברמב"ם סו"מ מ"ע קצז

³⁴ בחפ"ז חיים בספרו אהבת חסד חלק ב' (דף קבו)

³⁵ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק ב הלכה ז ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בא עליהן לאחר מיתת אשתו הרי אלו בכרת³⁶, ואין בהן מיתת ב"ד שנאמר (ויקרא כ פסוק יד) בַּאֲשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאַתָּהֶן בִּזְמַן שִׁשְׁתִּיהֶן קִיּוּמוֹת שֶׁהֵן אֲשֶׁתוֹ וְזוֹ שְׁבֵא עֲלֶיהָ הִרִי הוּא וְהַעֲרֹה נִשְׂרָפִין, וּבִזְמַן שֶׁאֵין שְׁתִּיהֶן קִיּוּמוֹת אֵין שֵׁם שְׂרִיפָה. וי"א³⁷ שִׁבְחָמוֹתוֹ לֹאֲחֵר מִיֵּתָה אִפִּי כֵרֶת לִיתָא וְתַפְסִי בֵּה קְדוּשִׁין

יב. ואלו הנהרגין הרוצח ואנשי עיר הנדחת

הנהרגין שנים³⁸: הרוצח והנדחת.

כל הורג נפש אדם מישראל עובר בלא תעשה שני' (שמות כ פסוק יג) לא תִרְצַח, ואם רצח בזדון בפני עדים מיתתו בסייף שנאמר (שם כא פסוק כ) וּמִתַּת יָדוֹ נָקָם וְנָקָם נָקָם יִנָּקֶם, מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁזֶּו מִיֵּתָה סִיּיף, בֵּין שֶׁהִרְגָּה אֶת חֲבִירוֹ בְּבִרְזֹל בֵּין שֶׁשְׂרָפוֹ בֶּאֱשׁ אוֹ הִשְׁלִיכוֹ לַמַּיִם אוֹ חֲנָקוֹ אוֹ תִּלְאוֹ מִיֵּתָה בְּסִיּיף מִיֵּתָה בְּסִיּיף.

ולמרות שמדיחי³⁹ עיר מישראל הרי אלו נסקלין אף על פי שלא עבדו עבודת כוכבים אלא הדיחו את יושבי עירם עד שעבדו אותה, מ"מ אנשי העיר המודחין נהרגין בסייף והוא שעבדו עבודת כוכבים או שקבלוה עליהם באלוה.

יג. וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול לעלות משם ומת פטור

³⁶ וכן בתוספות (יבמות צד, ב ד"ה מאיסורא) סברי דכרת איכא, וכפי דעת רבינו [אבל באשה ובתה ובת בתה ודאי לאחר מיתה בכרת, דכתיב בגופייהו].

³⁷ וכן הוא סברת רש"י ד"ה ר' עקיבא והכי דייק ריש יבמות מ"ש רש"י בחמותו יע"ש

³⁸ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק טו הלכה יב

³⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ד הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ב"ק דף כז. הדוחף את חברו⁴⁰ לתוך המים או לתוך האש, אומדין אותו אם יכול לעלות משם פטור ממיתת בית דין, ואם אינו יכול לעלות חייב.

וכן אם כבש עליו בתוך הים או בתוך האש, עד שלא נשאר בו כח לעלות ומת חייב, אף על פי שאינו הוא הדוחף בתחילה.

הדוחף בהמת חברו לים חייב⁴¹, ויש אומרים⁴² אפילו כשאינה כפותה.

יד. שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש פטור השיך בו את הנחש... וחכמים פוטרין

עוד התבאר שם ודף כג: המשסה כלבו⁴³ של חברו באחר ונשכו, המשסה פטור מדיני אדם וחייב מדיני שמים⁴⁴, שאינו אלא גרמא, ואפילו הכנים יד חברו בפי הכלב, מכיון שאינו ברור שינשכנו⁴⁵. ובעל הכלב חייב מדין קרן⁴⁶. ואם נשך הכלב את המשסה עצמו פטור בעל הכלב⁴⁷.

⁴⁰ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ג הלכה ט

⁴¹ שו"ע שפג א

⁴² כ"מ לשון שש"ע ועיין ב"י שאפי' לדעת התוס' גבי גחלת דאמרינן שיש בה דעת להסירו, בדחיפה לים לא שייד טעם זה, והגר"א תמה על דבריו שמדברי הרמב"ם משמע שגם בדוחף בהמה לים יש לחלק בין כפות לאינו כפות, ועי' אור שמח שם.

⁴³ שו"ע ונו"כ שצה א.

⁴⁴ ונראה שאם שילם בעל הכלב, חייב המשסה לשלם לו מדיני שמים. ועי' רמב"ם פ' טו מה' איסורי ביאה ובשו"ע אהע"ז סימן ה בדין מסרס ע"י שסוי כלב שחייב מכת מרדות, וכתב המ"מ שלמד כן מהא דשיסה בו את הכלב שחייב מדיני שמים, ועי' שד"ח קונטרס באר בשדי במכתבו של הגר"א מטעלז מ"ש בזה.

⁴⁵ כן כתבו התוס' (דף כג ע"ב) וכתב בערוה"ש דלא דמי למעמיד בהמה שהמעמיד חייב, דשאני שן ורגל שכן דרך הבהמות, והוה ברי הזיקא.

⁴⁶ שנשיכת כלב הוי תולדה דקרן ומשלם חצי נזק (ונחלקו הרמב"ם והראב"ד במשסה מועד אם משלם נזק שלם, ועי' אור שמח ואבן האזל שם), ואף על פי שלא נשך אלא ע"י שסוי, כיון שיועד שכלבו נושך ע"י שסוי היה לו לשמרו.

⁴⁷ דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור, וה"נ זה ששיסה את הכלב משנה הוא, וצריך לומר ששסוי כלב הוא שנוי גדול, ועוד אפשר דשאני הכא שהוא תוצאה ישירה מן השסוי. שהרי כתב היש"ש שלא אמרו כל המשנה וכו' אם השנוי השני יותר גדול מהשנוי הראשון ועי' חזו"א ב"ק סימן ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

המשסה כלב בחבירו⁴⁸ והרגו אין הכלב נסקל, וכן אם גירה בו בהמה או חיה והרגוהו, אבל אם שסה בו נחש ואפילו השיכו בו והרגו הנחש נסקל, שארם הנחש שהמית מעצמו הוא מקיאו⁴⁹, לפיכך זה האדם שהשיך בו הנחש, פטור⁵⁰ ממיתת בית דין.

טו. מפני מה לא נאמרה יד ברזל שהברזל ממית בכל שהוא ... והני מילי דברזיה מיברז

המכה את חבירו⁵¹ בזדון באבן או בעץ והמיתו, אומדין דבר שהכהו בו ומקום שהכהו עליו אם ראוי אותו חפץ להמית באבר זה או אינו ראוי, (במדבר לה פסוק יז, יח) ואם פאָבן יד אָשר ימות פָּה הקהו וגו'. או פָּבלי עץ יד אָשר ימות פו הקהו עד שיהיה בו כדי להמית, ואינו דומה מכהו על לבו למכהו על ירכו.

כלי ברזל לא נתנה לו תורה שיעור, שני' (שם פסוק טז) ואם פָּבלי פָּרזל הקהו וימות רצח הוא ואפילו במחט, והוא שיהיה לו חוד כמו מחט או שפוד או

⁴⁸ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה ח

⁴⁹ עיין אבן האזל שם שכתב ולכאורה היה אפשר לומר דכיון דמעצמו מקיא את הארס לא דמי לשאר מזיקין שהן נושכין או נוגחין דזה אפשר ע"י שיסוי, אבל הקאת הארס ע"כ הוא דוקא ברצונו, וכמו גדר אין קישוי אלא לדעת, דממעם זה חייב מיתה גם באונס, ודחה שם ולמסקנא כתב ונראה דהרמב"ם סובר דנחש כיון דמטבעו הוא מזיק ואין לו תרבות לא מיפטר במה שהרג ע"י שיסוי דאמרינן דהמשסה לא גרם כלל לנשיכתו ורק שהראה לו את הניזק דמה שלא הזיק בלא שיסוי אינו אלא שלא שם לבו לזה והוי רק בגדר שהזכירו אותו אבל אינו משום שיסוי של המשסה כיון דמטבעו הוא מזיק, ומה שהכריח להרמב"ם לומר כן הוא משום דסובר דהשיך הוא נמי גדר משסה דכיון שהכניס יד האדם בתוך פי הנחש לא גרע משיסוי וע"כ דנחש לא מיפטר משום מה ששיסוהו.

⁵⁰ ופירש"י בסנהדרין דף עח ע"א שכשהשיכו זה עדיין אין בו כדי להמית, ואף על פי שיודע שסופו להמית, מיהו לאו מכחו מת ואינו אלא גרמא, והתוס' בפ' הכונס (דף נו ע"א) הקשו שיתחייב המשיך משום אש, דודאי ישיכו הנחש, ותירצו שאין הארס עדיין בעולם, ובשו"ע לא הביא הק' דנחש משום שהגמ' איירי לענין מיתה ובמיתה לא איירי.

⁵¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ג הלכה א ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

סבין וכיוצא בהן⁵², אבל אם הכהו בעשת של ברזל וכיוצא בה אומדין אותה בדרך שאומדין האבן או העץ.

טז. לרבות את המצמצם

כבר התבאר במסכת ב"ק דף כז. שהמניח ידו⁵³ על פי חבירו וחוטמו עד שהניחו מפרפר ואינו יכול לחיות, או שכפתו והניחו בצנה או בחמה עד שמת, או שבנה עליו מקום עד שמנע ממנו הרוח, או שהכניסו למערה או לבית ועישן עליו עד שמת, או שהכניסו לבית של שיש והדליק עליו נר עד שהמיתו ההבל, בכל אלו נהרג עליו שזה כמי שחנקו בידו.

יז. ההוא גברא דמצמצמא לחיותא דחבריה בשימשא ומתה רבינא מחייב

יש שאפילו⁵⁴ אינו עושה הנזק בידים אלא מונע הצלה מצויה⁵⁵ במקום שהנזק כבר מצוי, כגון בהמה שנפלה למים וכבשה שלא תוכל לצאת, או שהיתה

⁵² זה פירוש הלשון דברזיה מיבריו (סנהדרין ע"ו ע"ב) כאמור בחולין (דף ח' ע"א) ע"ש. הכסף משנה ז"ל, הביא פירוש רש"י למה שאיתא בגמרא דף ע"ו [ע"ב] והני מילי דברזיה מיבריו, אבל הכהו לאורכו דרך הכאה שיעורא בעיניו ע"כ, וקשה קצת, דאי רבינו מפרש כפירוש רש"י, אדמפלגי בין מחט שפוד וסבין לעשת, ליפלו וליתני בדידה, בין הכה דרך החוד להכה לאורכו דרך הכאה, ואפשר ליישב דמדהצריך רבינו החוד מוכרח שדרך החוד דוקא קאמר, אבל לאורכו הוי ל"כעשת ובעי אומד. מעשה רקח שם.

⁵³ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ג הלכה ט

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שפג ה

⁵⁵ נראה להוסיף כן, אבל מניעת הצלה שאינה מצויה, פשוט שאינו חייב, וכמ"ש הרמב"ן בדינא דגרמי שהמעכב חבירו מלילך להציל ממונו אינו גרמי, ואפשר שאפילו גרמא אין כאן, ולא דמי לסילוק תרים וסולם שההצלה כבר מצויה. ונראה דה"ה כשיש דליקה ומים קרבים ובאים שיכבו הדליקה, ומנע מרוצת המים, שדומה למעכב חבירו מהצלת ממונו, ובשו"ת הרשב"א ח"א סימן אלף יד כתב במי שמסר לחבירו שטרות פרועים של עכו"ם והלך ונתפטר עם בעלי החובות, שאינו נדון כמזיק בדיני דגרמי בשורף שטרות, דשטר פרוע אינו אלא נייר בעלמא, ומה שהיה יכול לגבות מן העכו"ם אינו אלא כמי שמצא מציאה ובא חבירו ומנעו מליטלה, ואפילו גרמא בנזקין ליכא בזה ע"כ. ולבאורה היה אפשר לדייק מדבריו דדוקא התם שאינו מונעו אלא מריוח, אבל כשמונעו מלהציל את שלו, יתכן שחייב. אבל מסברא נראה שאין לחלק בכך, שהרי גם הרמב"ן בדינא דגרמי שם הוזה מונעו מלהציל ממונו למונע מחבירו הרוצה ליתן לו מתנה, וכתב שאין זה גורם היזק אלא מונע וההיזק בא מאליו, ולסברת הרמב"ן צריך לחלק כמו שחילקתי דשאני סילוק תרים וסולם שההצלה מצויה, משא"כ בהנך שאינה בגדר הצלה מצויה, ובמניעת מתנה בלא"ה פטור לדעת הרמב"ן שהרי כתב שם בכלל שנתן לדינא דגרמי שצריך שיהא אינו תלוי בדעת אחרים, והכא תלוי בדעת אחרים, ולכן אינו בדינא דגרמי, ועי' עוד פרק ד בדין מניעת עדים מלהעיד לטובתו. פתחי חושן חלק ו פרק ג הערה כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בחמה ומנעה מלמצוא צל עד שמתה בחמה חייב, והוא דין מצמצם. ויש אומרים⁵⁶ שאינו אלא מדינא דגרמי, ויש אומרים⁵⁷ שאם לא עשה מעשה בגופה אלא סגר בפניה שלא תוכל לצאת אינו אלא גרמא.

צמצמה במקום שאין ההיזק מצוי עדיין אלא שסוף ההיזק מצוי⁵⁸, אינו אלא גרמא, וכן אם כפתה או הורידה לבור ומתה ברעב⁵⁹, אבל אם הביא הבהמה או החפץ למקום שסוף ההיזק לבא חייב מדין אש⁶⁰.

⁵⁶ שמוסוגית הנמרא משמע שלרבינא דמחייב היינו מדין אדם המזיק, ולרב אחא דפוטרי אינו אלא גרמא. אבל הרא"ש כתב שחייבו מדינא דגרמי, וכ"כ המ"מ בדעת הרמב"ם וכן בשם הרמב"ן בדינא דגרמי, אבל מדברי המאירי נראה בדעת הרמב"ם שמדין אדם הוא.

⁵⁷ רמ"א שם, והוא מדברי הטור, והוא דעת הרא"ש. ובתהלה לדוד כתב שלכאורה דברי הרמ"א דמיא להא דסימן תכ סעיף יא גבי אדם, שאם סגר עליו הדלת מלצאת אינו אלא גרמא, ושם כתב הרא"ש דהוי כפורץ גדר בפני בהמת חבירו, ולפימ"ש הטור בס"י שצו בדעת הרמ"ה שבפורץ גדר חייב על הבהמה, ה"נ חייב, ובכנה"ג מדייק בלשון הטור שכתב ודוקא שאחזה בידו, דמשמע דוקא כשלא הסיר ידו מעליה עד שמתה, אבל אם אחזה בידו והכניסה לחדר וסגר עליה הדלת פטור, ולפי"ז חולק על הרמב"ם בפ"ו מה' חובל שכתב או שהניחה בחמה וצמצם עליה המקום שלא תצא חייב, ולמה לא הביא דעת הרמב"ם ואין חולק עליו, ועוד דגבי אדם סובר הטור שאם הכניסו לחדר וסגר עליו חייב בשבת אף על פי שלא אחזו בידו, ובזה יש לומר דגבי שבת מתחיל ההיזק מיד כשהכניסו, אבל בבהמה איירי במיתתה בעינן שיאחזו בה עד שמתה, ושוב חזר הכנה"ג וסובר שגם גבי בהמה לא הצריך הטור שיאחזנה עד שמתה, אלא בא לאפוקי אם מצאה בחדר וסגר עליה. ובמנח"פ תמה על הרמ"א דבגמרא אמרו שאם כפתו במקום שסוף חמה לבא פטור, והיינו כפתו בחבל, ודוקא במקום שסוף חמה לבא, אבל במקום שיש כבר חמה וכפתו והלך לו חייב, דאי מיירי שאחזו כל הזמן בידו, א"כ גם בסוף חמה לבא הרי אחז גם כשכבר הגיעה חמה ולמה יפטר, עיין שם.

⁵⁸ כן משמע מלשון השו"ע דלעיל דדוקא כשמצמצם במים או בחמה, אבל בסוף חמה לבא וסוף צנה לבא, אף על פי שבודאי יבא אינו אלא גרמא. ונסתפקתי לדעת הרמב"ם גבי רציחה שקראו רוצח אלא שאין ממיתין אותו בב"ד, אם רק לגבי מיתה נתמעט, או גם מתשלומין, שוב ראיתי שגם במנח"פ מסתפק בזה, ומדברי המאירי משמע שעכ"פ חייב מדינא דגרמי, אבל מדברי הרא"ש והטור משמע שאפילו גרמי אינו. פתחי חושן שם כה

⁵⁹ וכ"כ הרא"ש פ' החובל סימן

⁶⁰ עיין שו"ע ונו"כ תיח א ויש לעיין במניח כלים או אוכלים במקום שעומד לירד גשם ויתקלקלו, אם ואימתי מיקרי מזיק בעולם, כגון אם נתקדו שמים בעבים וכיוצא בזה. ומסברא נראה שדבר הבא מטבע העולם הוא בכלל סופו לבא, דומיא דחמה וצנה. וכן נראה פשוט שהמניח אוכלים במקום שיתקלקלו כשאינם בקירור אפילו הניחם בלילה כשאין חמה בעולם ה"ז כהניחו בחמה שהרי עצם האויר שאינו מקורר הוא המזיק, ואף על פי שיקח זמן רב עד שיתקלקלו, חייב, פתחי חושן שם הערה כז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

